

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔

เรื่องหลักการแต่งคำประพันธ์ประเภทร้อย

แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การแต่งร้อยสุภาพ

จำนวน ๒ ชั่วโมง

ผู้สอน อาจารย์มธุมิส สมานทรัพย์

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน

มาตรฐาน ท ๔.๑

เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

ตัวชี้วัด

ท ๔.๑ ม. ๔-๖/๔

แต่งบทร้อยกรอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายลักษณะของคำประพันธ์ประเภทร้อยสุภาพ
- เขียนแผนผังของร้อยสุภาพ
- แต่งคำประพันธ์ประเภทร้อยสุภาพ
- เห็นความสำคัญของคำประพันธ์ไทย ซึ่งเป็นภูมิปัญญาทางภาษา

สาระสำคัญ

ร้อยสุภาพแต่ละวรรคมี ๕ คำ บทหนึ่งจะมีกี่วรรคก็ได้ แต่มักจะแต่ง ๕ วรรคขึ้นไป พยางค์ท้ายของวรรคแรกส่งสัมผัสไปยังคำที่ ๑ คำที่ ๒ หรือคำที่ ๓ ในวรรคถัดไป แต่ถ้าส่งสัมผัสด้วยคำเอกต้องรับด้วย คำเอกส่งสัมผัสด้วยคำโท ต้องรับด้วยคำโท และร้อยสุภาพจะจบด้วยโคลงสองสุภาพเสมอ

สาระการเรียนรู้

- ความรู้
  - ร้อยสุภาพ
- ทักษะ/กระบวนการ/กระบวนการคิด
  - การจำแนก การปฏิบัติ/การสาธิต การประยุกต์/การปรับปรุง การประเมินค่า การสรุปความรู้
- คุณลักษณะอันพึงประสงค์
  - ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย
- สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
  - ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

หลักฐานการเรียนรู้

- ใบงาน เรื่อง การแต่งร้อยสุภาพ

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

๑. วิธีการวัดและประเมินผล

- ๑) สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
- ๒) สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- ๓) ตรวจใบงาน

๒. เครื่องมือ

- ๑) แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม
- ๒) แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

๓. เกณฑ์การประเมิน

- ๑) การประเมินพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม
ผ่านตั้งแต่ ๒ รายการ ถือว่า ผ่าน
ผ่าน ๑ รายการ ถือว่า ไม่ผ่าน
- ๒) การประเมินพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
คะแนน ๙ - ๑๐ ระดับ ดีมาก
คะแนน ๗ - ๘ ระดับ ดี
คะแนน ๕ - ๖ ระดับ พอใช้
คะแนน ๐ - ๔ ระดับ ควรปรับปรุง

กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน

๑. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

- การเลือกเฟ้นถ้อยคำให้ประณีตมีความสำคัญต่อการแต่งร้อยหรือไม่ อย่างไร

๒. ให้นักเรียนช่วยกันบอกรวณคดีที่แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทร้อยที่รู้จัก (มหาเวสสันดรชาดก นิทราชาครีต ยวนพ่าย ตะเลงพ่าย) ครูอธิบายเพิ่มเติม จากนั้นนักเรียนช่วยกันจำแนกว่าแต่ละเรื่องประกอบด้วยคำประพันธ์ใดบ้าง (ร้อยยาว ร่ายสุภาพ โคลงสองสุภาพ โคลงสามสุภาพ โคลงสี่สุภาพ)

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๓. ให้นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง ร่ายสุภาพ จากนั้นครูจับฉลากหมายเลขประจำตัวนักเรียนเพื่อถามนักเรียนเป็นรายบุคคลให้อธิบายลักษณะของร่ายสุภาพ แล้วร่วมกันสรุปความเข้าใจ

๔. ให้นักเรียนเขียนแผนผังของร่ายสุภาพ พร้อมยกตัวอย่างคำประพันธ์ประเภทร่ายสุภาพจากวรรณคดีประกอบไปด้วยแล้วร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง

๕. ครูติดแถบข้อความที่มีคำประพันธ์วรรคแรกบนกระดาน(สุครีตสุดหลงนัก) แล้วให้นักเรียนจับคู่ช่วยกันลองต่อคำประพันธ์ในวรรคถัดไปตามฉันทลักษณ์ของร่ายสุภาพ ครูบันทึกผลงานของนักเรียนบนกระดาน พร้อมทั้งช่วยกันตั้งชื่อคำประพันธ์

๖. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๕ กลุ่ม (ตามความสนใจซึ่งแต่ละกลุ่มอาจมีจำนวนสมาชิกไม่เท่ากัน) ร่วมกันวิเคราะห์ศิลปะการประพันธ์ เช่น การเล่นเสียง เล่นคำ การใช้โวหารภาพพจน์ จากร่ายสุภาพที่ครูบันทึกบนกระดาน ตรวจสอบความถูกต้องของภาษาและฉันทลักษณ์ในการประพันธ์ ส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

๗. ให้นักเรียนทำใบงาน เรื่อง การแต่งร่ายสุภาพ อย่างน้อย ๑๐ วรรค เลือกเรื่องที่ตนสนใจ ครูตรวจสอบผลงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล จากนั้นคัดเลือกผลงานที่ดีมาจัดแสดงบนป้ายนิเทศ

ขั้นสรุปกิจกรรมการเรียนรู้

๘. ให้นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

- ร่ายสุภาพแต่ละวรรคมี ๕ คำ บทหนึ่งจะมีกี่วรรคก็ได้ แต่มักจะแต่ง ๕ วรรคขึ้นไป พยางค์ท้ายของวรรคแรกส่งสัมผัสไปยังคำที่ ๑ คำที่ ๒ หรือคำที่ ๓ ในวรรคถัดไป แต่ถ้าส่งสัมผัสด้วยคำเอกต้องรับด้วยคำเอก ส่งสัมผัสด้วยคำโทต้องรับด้วยคำโท ร่ายสุภาพจะจบด้วยโคลงสองสุภาพเสมอ

สื่อการเรียนรู้

๑. ฉลาก
๒. แถบข้อความ
๓. ใบงาน

เกณฑ์การประเมินผลตามสภาพจริง (Rubrics)

การประเมินใบงาน เรื่อง เรื่อง การแต่งร่ายสุภาพ

ระดับคะแนน	๔ (๑๐ คะแนน)	๓ (๙ คะแนน)	๒ (๗-๘ คะแนน)	๑ (๕-๖ คะแนน)
เกณฑ์การประเมิน				
การแต่งร่ายสุภาพ	แต่งร่ายสุภาพ ได้ถูกต้องตาม ลักษณะคำประพันธ์ เนื้อความสัมพันธ์ กับหัวข้อ มีสัมผัสใน หลายแห่ง ทำให้ เกิดความไพเราะ และสามารถ เลือกใช้คำได้ดี ทำให้ การสื่อความหมายดี และจังหวะไพเราะ	แต่งร่ายสุภาพ ได้ถูกต้องตาม ลักษณะคำประพันธ์ เนื้อความสัมพันธ์ กับหัวข้อ มีสัมผัสในบางแห่ง เพื่อเพิ่มความไพเราะ สามารถ เลือกใช้คำได้ดี พอสมควร	แต่งร่ายสุภาพ ได้ถูกต้องตาม ลักษณะคำประพันธ์ เนื้อความสัมพันธ์ กับหัวข้อ แม้ไม่มีสัมผัสใน แต่การเลือกใช้คำ ก็ทำให้เกิดจังหวะ ในการอ่าน และสื่อความหมาย ชัดเจน	แต่งร่ายสุภาพ ได้ถูกต้องตาม ลักษณะคำประพันธ์ เนื้อความโดยรวม สัมพันธ์กับหัวข้อ แต่การเลือกใช้คำ ยังต้องปรับปรุง เพื่อให้ สื่อความหมาย ชัดเจนขึ้น

บันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๑. ผลการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน

(อาจารย์มธุมิส สมานทรัพย์)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔

เรื่องหลักการแต่งคำประพันธ์ประเภทร้อย

แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง วรรณศิลป์ในร้อยสุภาพ

จำนวน ๒ ชั่วโมง

ผู้สอน อาจารย์มธุมิศ สมานทรัพย์

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน

มาตรฐาน ท ๔.๑

เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติเป้าหมายการเรียนรู้

ตัวชี้วัด

ท ๔.๑ ม. ๔-๖/๔

แต่งบทร้อยกรอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายที่มาของร้อยสุภาพ
- อ่านทำนองเสนาะประเภทร้อยสุภาพ
- วิเคราะห์ภาษาด้านวรรณศิลป์ในร้อยสุภาพ
- เห็นความสำคัญของภาษา และใช้ภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระสำคัญ

ร้อยสุภาพนิยมใช้คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์

สาระการเรียนรู้

๑. ความรู้

- ร้อยสุภาพ

๒. ทักษะ/กระบวนการ/กระบวนการคิด

- การจำแนก การปฏิบัติ/การสาธิต การสังเคราะห์ การจัดระบบความคิดเป็นแผนภาพ การประยุกต์/การปรับปรุง การประเมินค่า การสรุปความรู้

๓. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย

๔. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

หลักฐานการเรียนรู้

ใบกิจกรรม เรื่อง การเขียนแผนภาพความคิดวิเคราะห์วรรณศิลป์ในร้อยสุภาพ

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

๑. วิธีการวัดและประเมินผล
  - ๑) สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
  - ๒) สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
  - ๓) ตรวจสอบผลงานของนักเรียน
๒. เครื่องมือ
  - ๑) แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม
  - ๒) แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
๓. เกณฑ์การประเมิน
  - ๑) การประเมินพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม
ผ่านตั้งแต่ ๒ รายการ ถือว่า ผ่าน
ผ่าน ๑ รายการ ถือว่า ไม่ผ่าน
  - ๒) การประเมินพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
คะแนน ๙ - ๑๐ ระดับ ดีมาก
คะแนน ๗ - ๘ ระดับ ดี
คะแนน ๕ - ๖ ระดับ พอใช้
คะแนน ๐ - ๔ ระดับ ควรปรับปรุง

กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน

๑. ให้นักเรียนอ่านบัตรคำที่ครูติดบนกระดาน ดังนี้
  - อภิวัตน์ บาทพิตร คิดกังวล สุนพระทัย ไกลปืนเที่ยง เพียงพอดี กวีธำพิท รับเสด็จ
๒. ให้นักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับคำคล้องจองที่ใช้ในภาษาไทยตามสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน หากใช้ภาษาได้ถูกต้องย่อมมีประโยชน์ในการสื่อสาร

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๓. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายสุภาพ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร ครูอธิบายเพิ่มเติมและให้นักเรียนช่วยกันอธิบายที่มาของรายสุภาพ
๔. ครูยกตัวอย่างบทหรือกรองรายสุภาพ บน power point และอ่านให้นักเรียนฟังแล้วให้นักเรียนฝึกอ่านทำนองเสนาะประเภทรายสุภาพพร้อมกัน

ภูมิธยนินางขับ จัปหทัยจอมไพท ไสสำเนียงเสียงพิณ ยินยอมยินดีสดับ

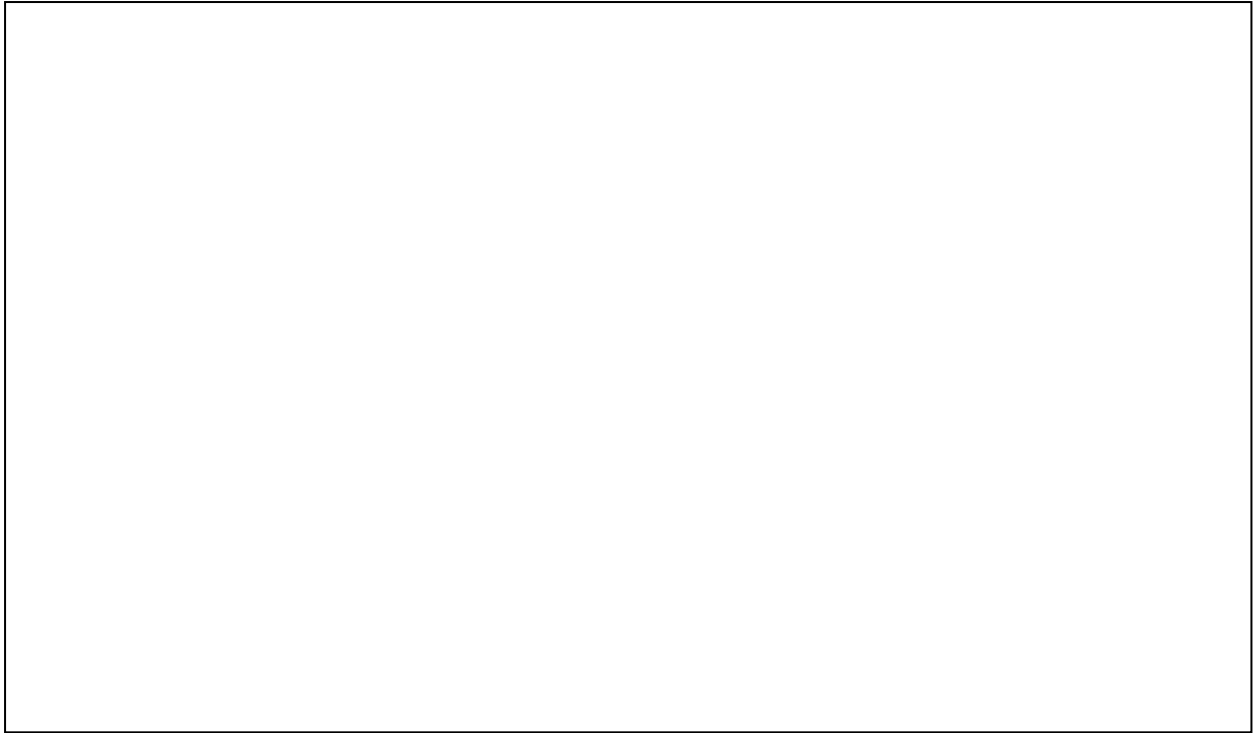
ศัพท์เสาวรสปจน์พร้อม ฉอเลาะเสนาะเสนห์นึ่ง สนิทน้ำคำเสนอ

๕. ให้นักเรียนระบุคำที่แสดงสัมผัสอักษรในรายสุภาพ แต่ละวรรค โดยครูอธิบายแผนผัง ฉันทลักษณ์ของรายสุภาพเพิ่มเติม
๖. ให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์วิจารณ์งานประพันธ์ แล้วร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง
๗. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๕ คน (ตามความสมัครใจ) ท่องบทประพันธ์ที่ประทับใจซึ่งเป็นรายสุภาพจากวรรณคดีเรื่องใดก็ได้ เลือกมา ๑ เรื่อง จำนวน ๑ บท พร้อมถอดคำประพันธ์ให้ถูกต้อง
๘. ให้นักเรียนทำใบกิจกรรม เรื่อง การเขียนวิเคราะห์วรรณศิลป์ในรายสุภาพแล้วร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง

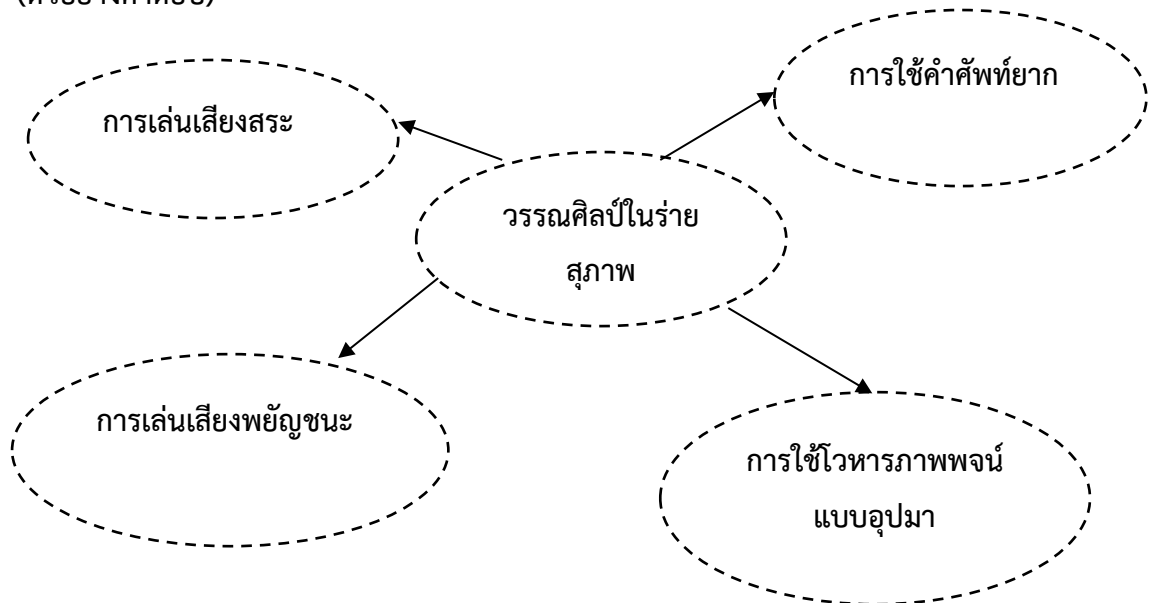
ใบกิจกรรม เรื่อง การเขียนแผนภาพความคิดวิเคราะห์ภาษาด้านวรรณศิลป์ในรายสุภาพ

ให้นักเรียนเขียนแผนภาพความคิดวิเคราะห์วรรณศิลป์ในรายสุภาพต่อไปนี้

อันพระร่ำมรงค์ สี่งเบื่องซ้ายจาร อักษรสารภาสิต ประกาศิตศาสนะไว้
ตั้งที่จักกล่าวให้ ทราบข้อต่อไป นี่แล

(ตัวอย่างคำตอบ)

ขั้นสรุปกิจกรรมการเรียนรู้

๙. ให้นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้

รายสัปดาห์นิยมใช้คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์

๑๐. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

บทร้อยกรองประเภทรายสัปดาห์มีความสัมพันธ์กับประเพณีและวัฒนธรรมไทยอย่างไร

สื่อการเรียนรู้

๑. บัตรคำ

๒. ใบกิจกรรม

๓. หนังสือวรรณคดีและวรรณกรรม

บันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

๑. ผลการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓. ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน

(อาจารย์มธุมิส สมานทรัพย์)